

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 „ 50 „
Helyben házhoz szállítva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétféli és ünnepi napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apaczai-utca 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérítésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 2 kr.

NAGYVÁRAD, november 19.

A kiegyezés veszélyben.

Most, hogy véget ért a magyar névre nem sok dicsőséget hozott papiros-háboru, a »Nemzet«, amely ebben a harcban nem valami ékes szerepet játszott, azt veszi észre, hogy veszélyeztetve van a kiegyezés sikere.

Ezt már régóta tudja az ország. Aki nem megy vakon a kormánypárti sajtó után, hanem éber figyelemmel kíséri az eseményeket s higgadtan mérlegeli azok következményeit, az már a parlament feloszlátásakor tisztában volt azzal, hogy a kiegyezés számunkra csak újabb terheket hozhat. Sikerről még csak azok álmodoznak, akik nagy vívmánynak tartják azt is, ha csak 35-re és nem 43-ra emelik kvótánkat, vagy ha sikerül a kiegyezés megújításával összefüggő — tizedrangú kérdésekben megszüntetni olyan igazságtalanságot, amit harmincz esztendővel ezelőtt sem lett volna szabad megengedni.

Érdekesebb és új a »Nemzet« cikkében az, hogy bünbakot is talált már, amelyre lehet hárítani a felelősséget azért, hogy a kiegyezés veszélyeztetve van. Normálisan gondolkodó ember bajosan tudná kitalálni, ki hát ez a bünbak? Azt gondolná az ember, hogy olyan valaki okozhatta ezt a bajt, dönthette veszélybe a kiegyezést, akinek része volt az eddigi tárgyalásokban, vagy aki megakadályozta azoknak folytatását. A logika legalább csak ilyen következtetést enged lehozni a kiegyezés megújításának előzményeiből.

A kormány félhivatalosa újat talált ki. Szerinte az ellenzék, különösen pedig annak klerikális árnyalata veszélyezteti a kiegyezés sikerét, — mert az ő magatartásuk tüzei az osztrákokat arra, hogy mindig tovább menjenek követeléseikben.

Meglevő és valóban érdekes felfedezés!

Még a magyar kormánynak eszébe sem jutott, hogy gondolni kellene már a kiegyezés megújítására is, mikor az osztrák tartománygyűlések — a múlt év őszén — utasították kormányukat, hogy mondja fel Magyarországnak a vámszövetséget és egyhangulag követelték, hogy a kvóta Ausztria javára megváltoztassék. Az osztrák kvóta küldöttség már legelső üzenetében arra az álláspontra helyezkedett, amelyen az osztrákok ma is állanak. Már ez év elején 43%-ot követeltek ők, annyit, — amennyit két hét előtt a »Reichswehr« kívánt s amiért az egész papiros-háboru keletkezett. Nem kell azokat tüzelni ellenünk.

Elégge haragusznak azok reánk régóta, különösen pedig azóta, mióta a magyar liberális párt — óriási tapintatlansággal — osztrák belügyekben is akarta érvényesíteni befolyását. Hogy Lueger nem lett főpolgármestere Bécsnek, azt egész Ausztria a magyar befolyásnak tulajdonította.

Különben a kiegyezés balsikerének számai még előbbi időkbe is visszanyulnak. Mikor megrekedt az egyházpolitika döcögős szekere — Bécsbe fordult segítségért a liberális párt. Megkapta azt, — de nagy árt kell fizetni érte.

Az ellenzék különben ideje korán

figyelmeztette a kormányt a veszedelemre. Fel is ajánlotta az ellenzéknek minden árnyalata segítségét, támogatását. Kejelengették sokszor ünnepélyes alakban, hogy nem szavazzák meg az eddigi kvóta felemelését. Rá mutattak arra, hogy a kiegyezés többi kérdéseiben is init kíván a nemzet érdeke s készek voltak annak védelmére.

Éppen ez volt a baj. Bánffynak nem kellett olyan parlament, amely alig szavazta volna meg azt, amit ő már Bécsben magára vállalt. Ezért volt szükség új parlamentre, amelyben neki nagy többsége legyen.

Össze hozta azt is. Ugy látszik, hogy maga is megijedt ettől a nagy többségtől. Még össze sem gyűltek, már is nehéz őket összetartani. Csak néhány napra megy el a fővárosból, azalatt is bajt csinál a még mindig erős Tisza-klika. Fog ez még több kellemetlenséget is okozni.

Felesleges azért máshol keresni a bünbakot, mint a szabadelvű pártion belül. Ha nem fog sikerülni a kiegyezés, annak oka első sorban a szabadelvűpárt egyházpolitikája, az osztrák belügyekbe való avatkozási kísérlete és a kormánynak az alkudozásoknál tanúsított gyengesége, vagy — mint Badeni gróf szebben kifejezte — »loyalitása.«

A külügyminiszter újabb nyilatkozata.

A Fremdenblatt tegnapi cikkében úgy nyilatkozik, hogy nálunk egyre növekedő csodálkozással kísérik a magyar hírlapok ingerült hangját, melyet kétségkívül csak látszólag okolnak meg a képviselőházunk ismert gyűlésé-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mély titok.*

Rezg a holdnak halvány fénye
Lombok sátrán átszűrődve,
Rétnek százezer virága
Illatos kelyhét kitarja . . .

Csobbán tónak síma tükre,
Lágyan kél az esti szél,
A haboknak szép szülőtte
Hullám ágyából kikél . . .
És a hullám, és a szellő
Dús varázsát fejt ki,
És a virág, és az erdő:
Néki kíván tetszeni!

Tó ringatja ringó karján
A hold ezüst fátyolát
Illatáról terhes légben
Ingó vállán veti át . . .
Minden örül, ébred, éled,
Mig az ember elpihen . . .
Játékos ez, szép természet:
Ismert, s mégis idegen!

* A budapesti növendékpapság »Magyar egyház-irodalmi iskolájá«-nak irodalmi rovatunkban ismertetett »Munkálatai«-ból.

Temetőben.*

Búsabban sir itt az őszi szellő;
Mint a sóhaj, a mely mélyről feljő,
Oly halk s tompa, oh oly fájó jajja!
Sir az ember szíve, hogyha hallja.

Sir az ember szíve, hogyha hallja;
Oh csak sirjon, minden azt sugallja:
Azt zizegi a fák hulló lombja,
Kis madárka azt csicsergi, mondja.

Kis madárka azt csicsergi, mondja,
Árva harang is oly búsan zsongva
Hallik el a tűnő, távol kéken,
Tán egy lélek száll e földről éppen.

Tán egy lélek száll e földről éppen;
Nem soká' így száll el az én életem;
Ide hoznak, néhány könyvet ontnak
S elfelednek, itt hagynak hantomnak.

Elfelednek, itt hagynak hantomnak;
Rajta csak egy-két virágszál fonnyad,
Mint a szél fű ide irgalomból,
Ha felettem lágy fuvalma zúg, szól,

S ha felettem lágy fuvalmat zúg, szól,
S szép mesét mond boldogító multról
S megkönyez az ég is hebe-hóba,
Hol lesz jobb, mint lenni a koporsóba?

* A budapesti növendékpapság »Magyar egyház-irodalmi iskolájá«-nak irodalmi rovatunkban ismertetett »Munkálatai«-ból.

A hűség.

Írta: JOBB HUGÓ.

A napokban egy hetven éves, tisztos régi ismerőssémmel találkoztam. Rövid séta után — erőnket visszaszerzendők — egy pohár borra tértünk. Természetesen politika járta; szidtuk a mai rendszert, mely ezekben hagyja a legszen-
tebb ügyeket, a legaljasabbat pedig felkarolja. Ezután megdolgoltuk városunk nagy hivatalnok seregét, nem hagyva rajtuk egy garas ára becsületet. A bor kissé feltűzött. Nem valami lo-
vagiasan találtam nyilatkozni a mai nők hűségéről.

— Uram! ne gunyolódjék, — szól az öreg ur; hallgassa meg történetemet, talán meggyőzhetem az ellenkezőről.

— Csupa fül leszek bátyám!

— Nyolcz álló esztendeig jártam jegybe Mariskámmal s mégsem nevezhettem nőmnek. Sok akadály gördült tiszta szándékom elé. Egyrészt a katonasor, másrészt a szegénység állta útját boldogságomnak. Valami rettenetes állapot volt az. Két szerető szív, kiket a sors megfoszt attól a boldogságtól, hogy egymás ölelő karjaiba boruljanak, oltár elé lép-hessenek s ott elrebejék a boldogító »igent« . . .

Nem tudtam elviselni azt a tengerkint, mely szívemre nehezedett. Elhatároztam, hogy világgá megyek, Amerikába költözöm. Hátha a távolban feledni tudnék! Avagy, ha a szerencse istennője leereszkedő mosolyára méltatna, esetleg szerezhetek két kezem munkájával egy kis pénzmagot. Így azután magamévá tehetem Ma-

ben végbement dolgok. Nálunk nincs a Házban kizárólagos vezető párt; de legnagyobb hiba azt állítani, hogy Lueger pártja volna ilyen. Ilyenféle gyanítással a magyar lapok e pártban oly nagy önértéket ébresztenek, amilyennel eddig aligha bírt. A Pattai képviselő által november 16. tett sürgősségi indítvány annyiban felesleges volt, mert a kormány már előbb kinyilatkoztatta, hogy ha az egész kiegyezést meg nem újítják, e lépést idejekorán megtenné. Természetesen még feleslegesebb volt báró Glanz nyilatkozata után Luegernek Magyarország elleni gyűlölettől szikrázó beszéde. Ezen tisztán alaki javaslatnak elfogadása egyáltalában nem volt az antiszemita erejének próbaköve. Talán tanácsos lett volna, ha báró Glanz nyilatkozata után valamelyik mérsékelt párt, pl. a bal, kinyilatkoztatta volna, hogy a kereskedelmi miniszter hozzászólása után a javaslat sürgőssége elesik.

Csak azon tényt kellene tekintetbe venni, hogy a balpárt is, meg a keletkezőben levő haladópart Pattai javaslatára szavazotts mindjárt kitűnnék azon következtetés erőszakossága és üressége, mintha most már a házban magyarellenes, klerikális—nemzetiségi pártcsoporthoz tartoznának. Hogy a balpárt, mint egyéb pártok is buzgón azon vannak és lesznek, hogy a z osztrák gazdasági érdekeket a dualizmus álláspontján lehetőleg védjék: abból épp úgy nem lehet magyargyűlöletre következtetni, a mint nekünk nem szabad a magyar pártok magatartását a kiegyezés kérdésében rossz néven venni.

Hogy pedig Pattai javaslatából a Magyarország ellen irányzott fulánk ki legyen véve, arról gondoskodott Bádén gróf. A miniszterelnök beszédében határozottan kijelentette a következőket:

„A most tárgyalás alatt álló javaslat indító oka ismeretes. Ismét arról volt szó, hogy az osztrák képviselő házban vitát provokáljanak a birodalom magyar feléről (ungarische Reichshälfte) és pedig nem éppen barátságos irányban. Ez a magyar színezet ellen való határozott óvatosság után nem lehetett többé szó arról, hogy Luegernek és társainak animozus és célzatos irányzata támogatásra talált volna. A ház határozatát tehát nem Lueger szellemében hozta.

Mi tiszteljük és becsüljük a magyarok önértékét és az állam érdekeinek védelmében való kitartását. De kívánjuk, hogy nekünk is engedjék meg ezen erényeket. Azon szoros szövetségi viszony mellett, amelyben mi vagyunk és maradni akarunk, az

a követelés minden kétségen felül áll. Annak a magyar-ellenes érzelmenek azt a látszatot adni, hogy az egy Ausztriával nem egyéb, mint elferdíteni az igazságot.

Azt hisszük, ideje lenne visszatérni az utóbbi napok eseményeinek nyugodt mérlegeléséhez és olyan hangulatba jönni, a mely lehetővé teszi a kölcsönös állapotok méltányos megfontolását.

Éppen ezért nem fogjuk tovább fejtegetni, honnét jött az első kő, mely oly széles körben vetett hullámokat, hogy nálunk a Luegerfrakció sietett azokban tetszelegve nézni magát. A magyar kormányt semmi esetre sem illeti érte a szemrehányás. Ez megnyugvással tölt el bennünket azért, mert ebben látjuk a lehetőséget a két Kabinet továbbra is elválaszthatatlan és bizalomteljes működésének s a mindkét fél kielégítő kiegyezésnek.

Pótválasztás.

Oroszázá a függetlenségi párti Veress József és a kormánypárti Zay Miklós gróf között tegnap volt a pótválasztás. Szegedről négy század katonaság érkezett a választás színhelyére, de beavatkozásra nem volt szükség, a választás szép rendben folyt le. A szocialisták, kiknek 164 szavazatuk van, tartózkodtak a szavazástól. A választás késő éjjel Zay gróf győzelmével ért véget. Neki 1233 szavazata volt, Veress Józsefnek 1181.

A protestánsok elégedetlensége az új rend miatt.

A protestáns Egyházi és Iskolai Lap egy cikket közöl, a mely előbb azt fejtegeti, hogy az egyházpolitikai reformok milyen hatással vannak az ev. ref. egyházra. A cikk egy része a következőképp hangzik:

Hogy református s általában protestáns egyházunkban szomorúan tapasztalható az előre sejtett, létszámunkat apasztó kártékony hatás: ez az, mire rámutatni kívánok: ez az, a mivel foglalkoznunk felettébb kívánatos; ez az, a mit a mélyen tisztelt értekezlet legszorosabb figyelmébe ismételtén ajánlok.

Budapesti református egyházunkban legalább nagyon elszomorító jelenetek tanúi vagyunk. Szinte aggodalommal kezdem meg az irodában minden hetemet s ha egyszerre három embert látok az iroda felé tartani, szinte előre fogadást mernék rá ajánlani, hogy itt kitérést je-

lentenek be. Igen, tőlünk kitérést s nem hozzánk térést. Mert e tekintetben ez idő szerint nálunk úgy áll a dolog, hogy míg hozzánk tért eddig összesen tizenegy, addig tőlünk tulnyomóan a r. kath. egyházba áttért 42 egyén, nem is számítva az anabaptistákhoz áttértéket, kiknek jelentkezését a törvény alapján tudomásul nem vehetvén, velük együtt a tőlünk kitérték számát ez időn körülbelül 75-re tehetjük. S míg tavaly hozzánk áttért 115, tőlünk kitért 37 egyén: az áttérésekből tehát 78 lélekszám az összes nyereségünk, addig az időn jelen adataink szerint közel 60—70 lélekszám-vesztésre számíthatunk. Valóban sötét kép: lehangelő elszomorító számok. S a legtöbb kitérésnek, éppen a r. kath. egyházba való áttérésnek oka a vegyes házasság.

Másik szomorú tapasztalatom az, hogy a református fél a vegyes házasságokban csak rendkívüli, csak kivételes esetekben tudja megővni a római katolikus féllal szemben egyháza érdekeit. Ha maga át nem tér is, születendő gyermekeit a legtöbb esetben a római katolikus egyháznak igéri oda s nemcsak a nő, de legtöbb esetben a férfiak is, kivált az egyszerűbb osztályok, a nép köréből. Hova a reformált hívek hűsége egyházuk iránt, hova lett a régi hithűség, egyházszereket, buzgóság híveinkben! Eltűnt! Nagyon sok esetben lágyelműséggé, hitközönnyé, egyházunk veszedelmévé változott!

A közigazgatási bíróság elnöke.

A közigazgatási bíróság elnökévé Wekerle Sándor szomorú emlékü miniszterelnököt még e hó folyamán fogják kinevezni. Nyomban ezen kinevezés után az új elnök leteszi a hivatalos esküt, mert a törvény értelmében a bíróság működésének megkezdése előtt 30 nappal az eskü letételére köteles. Az elnök kinevezése után kinevezik a közigazgatási bíróság azon tagjait is, kik az egyes tanácsokban fognak működni. Egyelőre két tanács lesz, az egyik tisztán pénzügyi, másik egyéb közigazgatási ügyekkel fog foglalkozni. A kinevezendő közigazgatási bírák között lesz egy Kossuth-párti országgyűlési képviselő is. Az egyelőre kinevezendő bírák száma 12, a jövő év folyamán ki fogják nevezni még a többi 12 bíráját is. A közigazgatási bíróság hivatalos működését 1897 évi január 1-én kezdi meg, hivatalos helyisége a várban, a régi Fortuna-épületben lesz.

riskámat. Attól nem félttem, hogy szerelmesem elfeled, mert az ártatlan leányka vonzalmát oly tisztának tudtam, mint a virág kelyhén ringó harmatot.

Felejthetetlen búcsú-jelenetünkkel nem untatom. Fájó szívvel indultam utnak. Az újvilágba szerencsésen érkeztem meg. A munkától soha sem félttem... A szerencse kedvezett. Hamarosan szerelem állást. Nagy gyárba jutottam be, hol jól fizettek. Egy fűrészgárban voltam második gépész. Pár fillért mindig félre tehettem. Nem élveztem ugyan, de takarékosan éltem. Négy év leforgása alatt ssinos összegecskét gyűjtöttem. Elhatároztam, hogy szerelmememet öreg szülőjével áthozatom. Éreztem, hogy végre én is boldog lehetek... Óh! ezt hiába mondanám; ezt át kell élni...

Egy reggel azután megírtam Mariskának, hogy elhárítottam boldogságunk akadályát, fészünköt megrakhatjuk, jöjjenek. A pénzutalványt is kiállítottam. Ezeket zsebre tettem avval a szándékkal, hogy délelőtti postára adom s avval nekiindultam a gyárnak. Beléptem a kazánházba és elfoglaltam helyemet... Egyszerre levegőt hasító robaj, dübörgés, zörög, lármá, jajgatás — a kazán megrepedt. Nem tudom, mi történt velem. Eszméletre jutva, éj volt körülöttem. Hideg kezemet melegen szorongatta valaki. Felakartam emelkedni, — nem lehetett.

— Hol vagyok? Ki van itt?

— Legyen nyugodt barátom, én vagyok, az orvos.

— Éjjel van?

— Igen.

— Miért nem gyújt világot? — Semmi válasz.

— Mitörtént velem?

— Nem emlékezik?

— Nem... de mégis robaj, lármá és...

— És, robbanás; ön megsebesült, többen halálukat lelték.

— Éj van orvos ur?

— Legyen nyugodt.

Megtudtam e szavakból, hogy az éj fátyola borult szemeimre. Felkiáltottam: „Én boldogtalan, tehát megvakultam!”

— Viselje férfihez méltón a sors csapását.

Megvakultam. Szemeim világával együtt tűnt el boldogságom reménysugara. Önkénytelenül zsembé nyultam a levelet és a pénzt keresve. Valami léha elrabolta pénzemem. Ez volt a második csapás. Így tehát koldus voltam. Ugy kívántam a szabadtól halált, de nem könnyűült nyomoru életemen.

Kórházba kerültem. Sokáig tartottak sötét szobában. Az orvos naponta meglátogatott. Előzékeny, humanus ember volt, ki nagyon gyöngéden bánt velem. Így aztán egészen megnyert. Ezért beakartam avatni titkaimba.

— Orvos ur! egy kérésem van.

— Mi volna az?

— Legyen szíves, írjon helyettem egy levelet.

— Kihez?

Erre azután elmondtam, szerelmem tragédiáját. „Írja meg tehát Mariskának az egész szerencsétlenséget; de arról ne tegyen említést, hogy én életben maradtam; sőt inkább tudassa vele azt, hogy jobb hazába költöztem. Írja meg, hogy az ő neve lebegett ajkaimon, midőn meg-

haltam. Ez gyógyító balzsam lesz sajgó sebére. Tudom, ha Mariska ismerné szerencsétlenségemet, feláldozná magát érettem. De a nagylelkű alamizsnát el nem fogadhatom. Ó fiatal, ártatlan — joga van a boldogsághoz. Én majd csak szenvedek.”

— Szívesen teljesítem kérését; de én, mint orvos-ember, félek, hogy kissé ridegen talállok eljárni megbízatásában. De ajánlok valamit. A nőknek inkább van érzékük az ilyen műgyengéd viszonyok iránt. Kérje meg az ápolónőt. Azt hiszem örömmel vállalkozik e szerepre.

— Hogyan? Én nem tudok ápolónőről. Eddig legalább még nem szólított meg.

— Ó nagyon hallgatag s odaadón ápolja önt.

— Isten fizesse meg neki jóságát. Kértem őt.

Az ápolóné rövid időn megérkezett. Felkértem, írja meg szerelmesemnek, hogy nem vagyok már az élők között; hogy hű voltam hozzá a sirig; utolsó kívánságom az, „ő boldogsága volt.”

— Azt hiszi — mondá az ápolóné, — hogy e sorokra boldog lesz? Bizik-e szerelmében?

— Én úgy vélem, hogy a vak koldus szerencsétlensége jobban lesújtana, mint halálom hire. Ő neki hozhat még örömet az élet; de az én boldogságom ege beborult örökre!

Csend állott be. Az ápolónő megírta a levelet; felolvasta:

„Kedves Mariskám!

Dobd el magadtól e ronda életet, mert Sándorod szíve megszűnt dobogni. Mivel ke-

Az „Erzsébet” árvaház felszentelési ünnepe.

Evtizedek óta működik áldásosan a biharmegyei nőegylet s ezek és ezek áldása kíséri munkálkodását. Az emberszeretet magasztos szolgálatában dicséretes buzgalmat fejtettek ki s számtalan árva és özvegy nyomorsajtolta könyeit törölték le jótékonyaságukkal az egyet választmányi és védőhölgyei, élükön özv. báró Gerliczy Felixné szül. gr. Korniss Lujza elnöknővel, ki lelkes alapítója s azóta is vezérlő szelleme, igazi lelke a nőegyletnek.

Működésében soha nem muló hálára kötelezi az egyet nem csak a jelenkort, de a késő utókor is, különösen a királynő ő Felseje legmagasabb védnöksége alatt álló „Erzsébet” leány árvaház felállítását és fenntartását.

Az árvaház épületét ez évben kibővítették s a régi épülethez egy nagyobb szárnyépületet emeltek, a melynek felszentelését és felavatását tegnap, szent Erzsébet napján szép ünnepélyvel tartották meg.

A felszentelés és az istenítisztelet.

Reggel 9 órakor már szép közönség és a nőegylet védnöknői jelentek meg az „Erzsébet” árvaházban. A növendék árvák tisztán öltözve voltak csoportban elhelyezve.

Az új, diszes épületet Dencs János cz. kanonok, esperes-plébános megáldotta a szokásos szertartások mellett.

A megáldás után a jelenvöltek, az árvákkal együtt a várad-olaszai plébánia-templomba vonultak, a királynő ő Felsejéért tartott háládozó isteni tiszteletre.

A felavatás.

Az „Erzsébet” árvaház helyiségeinek s az új épületrésznek felavatási ünnepélye lélekemelő mozzanatok közt ment végbe, délelőtt 11 órakor.

Jelenvöltek: özv. báró Gerliczy Felixné elnöknővel az összes véd- és választmányi hölgyek, előkelő hölgy közönség, továbbá Zajnay János prépost-kanonok, Sal Ferencz kir. tan. polgármester, dr. Bozóky Alajos jogakadémiai igazgató, K. Nagy Sándor, báró Königswarder Hermann, Des Echerolles-Kruspér Károly és Sándor, Virányi Győző honvéd ezredes, Mezey Mihály, Fetser Antal, dr. Molnár Imre, dr. Markus László, dr. Mártonffy Bogdán stb. Az árvaház volt növendékei közül is sokan jelentek meg.

Az ünnepélyt özv. báró Gerliczy Felixné elnöknő nyitotta meg, a mely után két új alapítványi helyre kifüggesztették a táblákat. Az egyik új alapítvány a K o p á c s y herczeg-

cseglethetne tehát a jövő? Szerelmed bálványa kiszenvedett. Ő ott van, hová nem követheted. Ha még életben volna, az a remény biztathatna még, hogy valaha megédesíted napjait. Ha koldus, ha nyomorult, ha vak volna, dolgozhatnál érte...

— Asszony! miket irsz? És e hang! Ki vagy?!

Két ölelő kar fogott át gyöngéden. Ajakának csókjai elhallgattatták kérdéseimet. Végre megszólalt. Boldogan fülembé sugta:

— Én vagyok; eljöttem, hogy neked éljek. Az orvos ur megtalálta leveledet; pár sorral értesített mindenről. Épp anyám halálának évfordulója volt. Eladtam csekélyke örökségemet, eljöttem, hogy neked áldozzam életemet... Nagyon gyöngének találtalak. Az orvos ur szigorú parancsára nem árultam el magam. Attól féltünk ugyanis, hogy a váratlan öröm első felindulásaiban örökre elveszítenéd szemed világát.

Nem, nem vakultál meg édesem, néhány nap múlva már látni fogsz. S ha meg is történt volna e rettenő csapás, csak tied maradt volna.

Életem további folyásáról hallgatók. Anynyit mondhatok, hogy családi életem földi mennyország. Hisz ismeri feleségemet. Ígyunk, az ő drága egészségére. Eljen!

Eljen — feleltem; s egy könnyecpp pergett végig arczomon...

Köszöntöttünk; a női hűségre üritettük poharainkat.

primás hagyatékából létesített hely, a másik a Lakatos Károlyné szül. Csupor Mária emlékére tett ágyalapítvány.

A táblák elhelyezése megtörténvén, elnöknő igen szép beszédet mondott. Örömet fejezi ki és hálát ad Istennek, hogy az árvaházat folytonosan fejlesztvén, most egy minden tekintetben első rangú jótékony intézetet adhat át a humanizmus szolgálatára. A beszédet nagy tetszéssel fogadták.

A grófnő beszéde után dr. Mártonffy Bogdán tartott nagyobb szabású, szép beszédet, melyet az alábbiakban közlünk.

Méltóságos Grófnő! Mélyen tisztelt Nőegylet! Ünneplő közönség!

Megvallom az igazat, nem kissé hizeleg hiuságomnak a jelen helyzetem, az a reám nézve végtelen megtisztelő szerencse, hogy a mi egyetünk, t. i. a „Biharmegyei és Nagyvárad Nőegylet” illetően ünneplésének szavakbani kifejezője legyek. De megvallom az igazat, soha kishitűbb, bizalmatlanabb önmagam képességem iránt nem voltam, mint éppen e pillanatban. Mert alig hiszem, hogy képes legyek hű képét adni annak az igazán önzetlen léleknek, annak a fáradalmas, küzdelemteljes munkának, mely a most itt előttünk álló árvaházunkban az eltöltött ezer évnek pedig méltóbb alapkővét tette le.

Ha pedig e jelentőségteljes épület, ezen környéklet, szeretet emelt hajléka, ezen köbölí poézis szerzőjének érdemét kellene magasztalnom, ismervé e tekintetbeni gyöngeségemet, többet, hatásosabbat úgy sem mondhatok annál, mintha egyszerűen rámutatok az alkotott műre, mely igazolja, hogy „minden szónál ékebben beszél a tett!”

Ujított, mondhatni teljesen új árvaházunk megnyitására, felavatására méltóbb napot a mainál, melyen annak fennkölt lelkű felséges védnöke, a Királyné ő Felsejének is nevenapját ünnepeljük, alig találhattunk volna. S ezen pillanatban a milliók ajkáról felszálló imák között kiválik a mi ünnepi imánk, kérve az eget Urát, hogy felséges védnökünket, a Királyné ő Felsejét tarítsa, védje s áldja meg, hogy fennkölt lelke, nemes szíve melegét még igen soká érezhessük! (Lelkes éljenzés.)

Ha igaz ez, már pedig igaz, hogy ha csak egyetlen pillanatot is áldoz az ember mások boldogítására, ezen egyetlen pillanat, kellemes emléke kihat egész életére; mily boldog lehet az az ember, ki teljes életét másokérti küzdelemben, másokérti jötevésekben éli le?!

A mi mélyen tisztelt Elnöknök, özv. br. Gerliczy Felixné szül. Korniss Lujza grófnő ő méltósága hozta létre egyetünket! ki már ezen ténye által örök hálára kötelezte a nyomorban élő emberiség nagy részét s ki ezen, egyetlen ténye által örök emléket emelt önönmagának.

Szivjósága azonban nem néz akadályt, nem tekinti korát, nem egészségét, nem enged egyetlen napot sem eltöltöttnek, melyben elmondhatná, hogy e napot nem szenteltem szegényeimnek!

Hogy egyetünk fennáll, hogy egyetünk fejlődik, izmosodik, hogy ma ezen ünnepélyt megtarthatjuk, vas akaratának, fáradtságát, akadályt nem ismerő teljes egyéniségének köszönhetjük!

Midőn nem pár évvel, hanem csak hónapokkal előbb felmerült az építkezés kérdése, annak szükségessége; midőn mi magunk a fedezet hiánya miatt elodáznunk akartuk, kivihetetlennek tartottuk, — ő ellenzésünk dacára vállalkozott ezen, még férfi erőt is próbára tevő munkára; volt lelki ereje és bizott a sikerben: bizott a kivihetőségben. S mint az eredmény mutatja, nem is csalódott!

Mélyen tisztelt Elnöknök ő méltósága még 1891. év végén kezdte meg a kérelmezéseket egy országos tárgy-sorsjáték engedélyének kinyerése iránt, de az akkori pénzügyminiszter az engedélyt nem adta meg, csakis oly feltétel alatt, hogy a közbejött országos ezerévi ünnepségek miatt csak 1897. évben lesz megtartható.

Elnöknök bizott egyfelől abban, hogy az új pénzügyminisztértől rövidebb, közelebbi határidő engedélyt sikerül kieszközölnie; más-

felől pedig bizott abban is, hogy habár az ország lakossága sokfelé van igénybe véve és anynyi áldozatra felhiva, a mi rendezendő tárgy-sorsjátékunk anyagi jó eredménye nem maradhat el! S ebbeli bizalmát valóság követte, mert a mostani rendkívüli rossz anyagi viszonyokat véve tekintetbe, az eredmény, mely a Nőegyletnek tisztán több, mint 8000 frt bevételt hozott, igen nagynak, ugyszólván nem vártnak tekinthető. Mit csakis az az odaadó ügybuzgalom, csakis az ő árvái érdekeinek szem előtt tartása az ezen tudat által megsokszorozott erő, munkának és fáradságnak mibe sem bevése eredményezhett!

Ma már áll az épület! Az emberi szeretetnek, az emberi szívnek e köbölí symboluma. S méltóságod és mindazok, kik méltósággal együtt ezt eredményezték, jutalmukat leljék abban a hálában, mit éreznek az ide jutott árvák s abban az igazán szívből jövő imában, mely azok ajkáról istenhez felszál.

És te boldog hajlék, szeretetnek háza, mely máttól kezdve két ágy-alappal, az ugynevezett „Kopácsy” és a boldog emlékeztető alelnöknő özv. Lakatos Károlyné nevére nevezett ágy-alappal gazdagabb vagy, áll! meleged hasson túl a rendes hőfokon és fényed legyen erősebb a rendesnél, hogy mentől több hideget és borot elenyészteszhessél!

A szép szónoklat megérdemelt tetszésben részesült.

Bájos jelenet volt, midőn az egyik kis árva leányka kilépett a többi közül s szépszavakkal, köszönetet mondott a nőegylet elnöknőjének, választmányának és jötevőinek, hogy áldozatkészségük által otthont találtak az árvaház falai között. Isten áldását kérte az árvaház intézőségére.

Végül özv. báró Gerliczy Felixné elnöknő ismételve megköszönte a jelenvöltek jóindulatát s kérte további pártfogásukat a nőegylet és az árvaház iránt.

A szép ünnepély befejeztével a vendégek megtekintették az árvaház összes helyiségeit. Ugy a mintaszerű berendezés, mint a tapasztalt tisztaság általános elismerést keltett.

A belényes-vidéki megvesztegetés.

— Második nap. —

— nov. 19.

A kir. törvényszék előtt, tegnap folytatták Lőrincz István ügyét. Délelőtt

a tanúk kihallgatása.

vette kezdetét.

Tenkő János.

E. Ön tett feljelentést az ügyészséghez, hogy levelekkel figyelmeztetik a tanukat ferde vallomásra.

T. Igen.

E. Részesült-e ön a két napos pálinkafőzésben?

T. Nem. Nekem akkor semmi közöm nem volt a dologhoz.

E. Van e tudomása a három forintokról és tengeriről?

T. Semmi tudomásom nem volt.

Tenkő János többször volt büntetve s védő kérelmére az ügyészségtől beszerzik a törzskönyvi kivonatot,

Gyulai Péter.

E. Volt-e önnek adómentes pálinka főzési joga?

T. Volt.

E. Kitől kapta az engedélyt?

T. Lőrincz Jánostól.

E. Mit fizetett érte?

T. Egy véka tengerit.

E. Másodszor mit fizetett?

T. Ekkor már nem volt engedélye.

E. Más ember is tartozott fizetni?

T. Arról nincs biztos tudomása, csak hallotta.

E. Magának adott 2—2 napi engedélyt a bíró?

T. Nem.

E. Puskás Béla p. ü. felügyelő szakértőt felkéri, nyilatkozzék az 1882-ik évben történt visszaélésekről.

Puskás: Nincs folyamatban eljárás. Ezután már nem is lehet felelősségre vonni, mert elévült.

E. (tanuhoz) Mondja tehát kapott-e két napra engedélyt és mit fizetett?

T. Igen, 3 frtjába került. De csak egyszer volt adómentes engedélye.

E. Ki bontotta le a sisakról a pecsétet, mikor nem volt engedélye?

T. A hat órai eljárás.

E. Hát ez micsoda? Tisztán feleljen.

T. Nem tudja.

E. Konstatálja, hogy Gyulai már több ízben eltérő vallomást tett.

Szathmáry István, Benedek Ferencz, Antal Péter, Özv. Antal Lászlóné, P. Benedek Mihály, Lőrincz János Andriská, Gyulay Ferencz, Benedek János, Gábor Péterné, Petrikó János, Illés István, továbbá P. Benedek Péterné, Antal István, Antal Ferencz, Erdey Ferencz, K. Antal Ferencz, László János. K. Antal Ferencz, Gyulai János, Szathmáry Bálint, Ifj. Antal Péter, Kovács Péterné és Gyulai Gáspár kihallgatott tanuk egybehangzóan állították, hogy 91-ben és 92-ben egy-egy véka tengerit és fejenként egy-egy forintot fizettek az engedélyért.

Cs. Benedek Ferenczné. Daczára, hogy ő megtagadta a fizetést, harmadnap mulva mégis megkapta az engedélyt.

Petrikó Sára. Fizetett ő is, pénzt és tengerit, de hogy miért és kinek kellett, azt nem tudja.

Szathmáry Istvánné. A fentihez hasonló vallomást tett.

B. Antal Jánosné. Annyit tud csak, hogy fizetett az engedélyért, de többre nem emlékszik.

Cs. Antal Mihály. Egy véka tengerivel és egy forint készpénzzel járult e két évben az engedély kinyerésére.

Gábor Péter fentivel egybehangzó vallomást tett. Szathmári Ferencz, semmit sem fizetett az engedélyért, bár mindig főzött.

A délelőtti folyamán még Mikó József, Bonta István, Erdey János, Gábor Ferencz, (Ducsai) Gyulai János, Mátyás Jánosné, M. Szathmáry Jánosné, Bonta Ferenczné tanukat hallgatták ki, kik az előbbiekhöz hasonló vallomást tettek.

Délután.

A kir. törvényszék a tanu kihallgatást folytatta.

Bonta Ferencz.

E. 1891-ben volt-e pálinka főzési engedélye?

T. Volt.

E. Hát 92-ben?

T. Volt.

E. Mit fizetett érte?

T. Egy véka tengerit és 1 forintot.

E. Mást nem fizetett a bírónak?

T. Nem, semmit.

Antal László.

E. Volt-e szeszfőzési engedélye?

T. Volt. Tengerit adott érte.

E. Ki vette át?

T. Az ő családja. A 92-ik évben, hogy mit adott, arra már nem emlékszik. Hogy kinek járt ez, már azt nem tudja.

Szathmáry Ferencz.

E. Volt-e szeszfőzési engedélye 92-ben?

T. Volt.

E. Mit fizetett érte?

T. Egy véka tengerit.

E. Kinek fizette?

T. Lőrincz Jánosnak.

E. Ki volt-e dobolva, hogy adjanak?

T. Nem hallotta.

Miklós Ferencz hasonlóképpen vallott.

Benedek Mihály. Beismeri, hogy tengerit szállított a biztoshoz és itt látták Lőrinczet, hogy egy csomó pénzt olvasott le az asztalra. De hogy miféle pénz volt és miféle tengeri, azt nem tudja s az ilyen dolgokat nem is szokta kutatni. Hallomásból tudja csak, hogy a saluban tengerit raktak össze.

K. Miklós János Zsupon Péter, hasonlóan vallanak.

Benedek Mihály.

Találkozott egy kis leánnyal Benedek Sárával, ki egy esküdtné a leánya, sirt, mert elejtette a pecsétet. Ő később megtalálta és meg nézte. Egy fináncz pecsét volt, mert valamása szerint egy fináncz adta oda neki.

P. Szathmáry János bár nem adott tengerit, mert nem volt, de azért engedélyt kapott mégis.

H. Mikló János, Nagy István, P. Antal Ferenczné ugyanezt vallják.

Zsupon Péter.

E. Mit tud ön ez ügyről?

T. Mikor a bíróhoz ment, sok pénz volt nála és azt átadta Csala szemlésznek.

E. Hát a három forintos főzési engedélyről.

T. Nem emlékszik.

E. Hát mi az igaz, tud-e róla vagy nem?

T. Nem nem emlékszik, hogy történt ez. A bíró azt mondta, hogy az a pénz amit átad, 3 forintos engedélyért és átadta a szemlésznek.

Miklós Ferencz. A bíró Lőrincz János, tőle küldött egy pecsétet a fináncz szakaszhoz.

K. Lőrincz János. Láta, mikor a bíró tarisznyájába tette a pénzt és mondta, hogy viszi a biztoshoz. Ők is elmentek és látták a folyosón amint lette a kendőbe kötött pénzt.

S. Mikló János. E. Emlékszik-e, midőn Lőrincz magától beküldte Csalához a p. u. pecsétet?

T. Emlékszik.

E. Kivel ment.

T. Magamban.

E. Kik voltak a szobában?

T. A pénzügyőrök. Ő letette az asztalra és elment.

Bendő György E. Igazat mondjon mert megkell esküdni. A hamis esküvőt pedig megbünteti a törvény.

T. Még az Isten is.

E. Mit tud a pecsétről?

T. Benedekkel beszélt és azt mondta, hogy megy haza, mert a pecsétet kell a finánczoknak visszaküldeni.

Halász Péter szintén találta a bíró leányát, Lőrincz Zsuzsánát, meg a Benedek Sárát, a pecsétet vitték.

Halász István. Öcsésénél együtt találkozott a bíró lányával. Hasonlóképpen vall.

Ezzel az összes tárkányiak ki voltak hallgatva. Kihallgatták még ide vonatkozólag a négerfalvi Oláh Pétert, ki szintén látta, midőn Lőrincz átadott egy pénzügyurnak 18 frtot.

Elnök. Felkéri a kir. ügyészt, hogy a meg-hittetésre vonatkozólag tegyen indítványt.

Ügyész: A meghittetést ajánlja.

A védelem nem ellenzi a megkesztést.

Véleményt kértek Puskás felügyelőtől a pecsétre nézve, mely szerint a belényesi szakasznál, három pecsét volt s egy szemlész, Csala Gusztáv.

Ezután kijelöli az ügyész és védők a megkesztendő tanukat, melynek megtörténte után a tárgyalás folytatása mára halasztatott.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- November 21. A Kereskedelmi Csarnok házi estélye.
 • 22. Szűts Izó és dr. Sarkadi Lajos felolvasásai az iparos segédek továbbképző tanfolyamán.
 • 23. Sajtótárgyalás Wledényi Schankebank Károly ellen.
 • 25. Miss Mary Forrest hangversenye a Fekete Sas nagytermében.
 • 29. Dr. Szombathy István felolvasása az iparos segédek szaktanfolyamán.
 Deczember 13. A Gyermekbarát egyesület közgyűlése.

* **Uj katolikus kör.** A jános hidai katolikus kör alapszabályait a belügyminiszter a jóváhagyási záradékkal ellátta.

* **A főgondnok beiktatása.** A tiszántúli ev. ref. egyházkerület új főgondnokának: gróf Dégenfeld Józsefnek beiktatása tegnapelőtt nagy ünnepek közt ment végbe Debreczenben. Az elnöki széket Kiss Áron püspök foglalta el, ki rövid imával nyitotta meg a közgyűlést. Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyző

felolvasta a főgondnoki méltóságra beadott szavazatok eredményét, a mely szerint a tizenhárom egyházmegye 729 szavazatából gróf Dégenfeld József 484 szavazatot kapott. A kihirdetést zajos éljenzés követte, a mely után Kiss Áron püspök, Dávidházy János, Széll Kálmán, Görömbey Péter, Horthy István, Ritók Zsigmond, Szöllőssy Antal és Bacsoni Lajos tagokból álló küldöttséget küldött ki a közgyűlés nevében, hogy az új főgondnokot a közgyűlésbe meghívják. A közgyűlésbe megjelent főgondnokot zúgó éljenzéssel fogadták. Az ujonnan megválasztott főgondnok azután letette a hivatali esküt, mire Kiss Áron püspök lelkes szavakkal üdvözölte. Beszédében szerencsét és kitartó munkásságot kívánt új állásához. Utána az esperesi és gondnoki kar nevében Szabó János békés-bánati esperes üdvözölte. Isten áldását kérve a főgondnok további munkásságára. Az üdvözlő beszédekre gróf Dégenfeld József főgondnok hosszabb beszéddel válaszolt, megköszönte a bizalmat és a jókívánságokat. Ezután Tisza Kálmán indítványozta, hogy Kiss Áron püspök és Szabó János esperes üdvözlő beszédei, valamint a gróf Dégenfeld József főgondnok beszédeit jegyzőkönyvben örökítsék meg, a mit a közgyűlés egyhangulag el is fogadott. Délben az új főgondnok fényes bankettet adott, a melyen közel négyszázan vettek részt Debreczen város előkelő társadalmának minden osztályából. A banketten dr. Wolfk a Nándor vál. püspök is jelen volt.

* **A honvédelmi miniszter — magyarországi.** A honvédelmi miniszter eddig még alig adott közre olyan körrendeletet, mint a melyet most küldött szét a törvényhatóságokhoz. Elrendeli, hogy ezután az összes hadkötelesekről összeállított lajstromokban a keresztnévek csak tiszta magyarul irassanak. Kivételt csak olyan esetben enged meg, mikor a keresztnéveket nem lehet magyarra fordítani.

* **A gyulai árvaház ünnepe.** Szép ünnepély folyt le vasárnap a gyulai árvaház nagy termében, előkelő közönség jelenlétében. Az elhagyott árvák és özvegyek ünnepe volt ez, melyen a gyulai öngyűlet nemeslelkű tagjai osztották szét a szegény iskolás gyermekek és gyámoltalanok között a téli ruhákat és lábbeliket. A szép ünnepélyen a öngyűlet tagjai kívül jelen volt az egész közönsége, hogy tanuja legyen a megható örömmek, melylyel a szegény elhagyatottak a nemeslelkű adományokat fogadták.

* **Esküvő Rosztoczy Ferencz,** a kalocsai érseki uradalom belső intézője f. hó 21-én vezeti oltárhoz bájos aráját: Szalay Stefánia kisasszonyt, özv. Szalay Benjáminné kedves leányát, az érmihályfalvi róm. kath. templomban.

* **Két kis gyermek halála.** Hányszor hallja minden anya az intést: gyermekedet ne hagyd magára! S hányszor történik mégis megrendítő szerencsétlenség a szegény, magokra maradt kicsikékkal! Maldur szepesmegyei községben — mint nekünk írják — tegnap két kis gyermek lett az áldozata anyjuk könnyelműségének. Gusej Anna lakodalomba ment mulatni. Javában folyt a vigalom, mikor egyszerre csak félre verték a harangot. A füst azon a tájékon emelkedett az égnek, a merre a Gusej Anna háza állt. Az asszony rémülten hazaszaladt, csakugyan az ő háza égett és csak úgy gomolygott a füst abból a szobából, a melyben két alvó gyermekét hagyta. Akadt bátor ember, a ki kihozta a két ártatlant, de már késő volt: megfojtotta a füst mindkettőt. Az asszony, mielőtt távozott hazulról, kendert tett szaritani a kályha sütojébe, a kender tüzet fogott s tovább adta a lángot a közelfekvő forgácsnak. Így támadt a szerencsétlenség.

* **A zombori honvédkinzás.** Napról-napra kapunk értesítést, melyek mind arról szólnak, hogy a zombori honvédkaszárnyában az altisztek mily embertelenül bánnak a legénységgel. A közlések azonban nem zavarják az altiszteket a pofozás előkelő sportjában. Egy újabb levél szerint már nem elégsszenek meg avval, hogy naponta egyszer vagy kétszer ütök meg a honvédleányt, hanem a minap történt a 6-ik századnál, egy Makk Pál nevű regrutát egymásután nyolc-szor ütött arczul a hatodik század szolgálat vezető őrmestere. A szegény hon-

véd arcán az ütések zuzódást okoztak és most betegen fekszik, panaszoknál azonban nem mer, mert az őrmester avval fenyegeti, ha ki-vallja az esetet, rossz világot lát. Jó lenne, ha már beleavatkoznék a felsőbbség a dologba s megszűnnének a panaszok, melyeket nagyon sajnáljuk, hogy éppen a honvédségről kell közölnünk.

* **Nagyváradra szállított holttest.** Ferenczy Gedeon az aradi ref. egyház megboldogult lelkészének hült tetemeit az aradi temetőből a család, nagyváradi családi sírboltba akarja átszállíttatni. A hatóság a szállításra tegnap megadta már az engedélyt s így a család még e hét folyamán Nagyváradra szállítja halottját.

* **Lefoglalt menyasszonyi fátol.** Ochtrup vesztfalvai városkában különös eset történt. Egy lakadalmas házhoz éppen akkor lépett be az adóvégrehajtó, a mikor a vőlegény és a menyasszony a templomba akartak indulni. A menyasszonyt egy hitelezője megekszekváltatta s az adóvégrehajtó többek között lefoglalta a menyasszony fátolát és koszorúját is. A leány kénytelen volt egy barátnéjától kölcsön kérni egy menyasszonyi fátolt és egy koszorút.

* **A Maros titka.** Bolya aradmegyei községben pár nap előtt több munkás egy hajóból követ rakott ki. Arra ment egy uriforma, rongyos lakcipős nyári kagarn ruhában öltözött, félig elzúzott ember, aki sóvárogva nézte, midőn 9 órakor d. e. reggeléhez ültek a nap-szamosok. Odament hozzájuk és azon óhaj-tásának adott kifejezést, hogy ő is szeretne dolgozni bármily csekély fizetésért is. Nemsokára odaérkezett, a munkavezető, ki az idegen ur-embert 80 krajcár napszámért munkába állította. Ez mindjárt hozzá is látott a munkához, de látszott rajta, hogy ő ilyen súlyos testi munkát nem végzett soha. Midőn az éles kövekben kezét több helyen megsebzé, arrakérte a munkavezetőt, adna neki valami más munkát. Ez engedtet kérelmének és egy másik hajóhoz rendelte ahol őlfát kellett a hajóba rakni. Vagy két órán át dolgozott keservesen a hajón, midőn egyszerre egy nehéz darab fát úgy a lábára ejtett, ujjait összezúzva, fájdalmában sirni kezdett. Elkeseredettségében a hajó szélére lépett, ahonnan „Szervusz világ!” felkiáltással a Marosba ugrott és hullámok közt eltűnt. Fél sem bukkant többé a víz színére, örökre eltűnt mielőtt kilétét megtudhatták volna.

* **Sétáló szocialisták.** A szociáldemokrata munkások a november 22-én tartandó munkásgyűlések után a Teréz-, Erzsébet-, József- és Ferenc köruton tömeges sétát, azaz sétaszerű fölvonulást akarnak rendezni. A főkapitány most falragaszok útján tudomására adja a közönségnek, hogy a székes fővárosi szabályrendelet 18. §-ának értelmében a közlekedést a gyalogjárókon és kocsitakon főtartóztatni, akadályozni vagy megnehezíteni nem szabad, tovább tekintettel arra, hogy azon a napon a VII. ker. búcsút tart, a közönség minden csoportulástól tartózkodjék.

* **Névváltoztatás.** Friedmann Zsigmond nagyváradi posta-távirda tiszt vezetéknévét „Fodor”-ra változtatta.

* **A kasszirő regénye.** Egyik nagyobb gyulai kávéházban volt alkalmazva Gaál Etel kasszirőleány, kinek szombaton telt volna le az ideje s ki kellett volna lépnie a szolgálatból. Csak három hete volt még a városban, ami éppen elég volt, hogy szíve lángragyuljon valaki iránt, ki tudomást sem vett róla. Rettegve várta mindig az elutazás óráját s mikor szombaton este házigazdája belépett szobájába, hogy az indulásra figyelmeztesse — uti-öltönyben, a pamlagra dőlve találta, halálos vergődésben. Szerelmi bánatában, az indulás percében rézgálicz-oldatot ivott s csak a gyorsan alkalmazott ellenmérget tudta életre kelteni. Beszállították a kórházba, hol élet és halál közt lebeg. Az annyi fizetett mosolyt osztó kasszirő leányt megölte első igaz szerelme.

* **A nyul románcza.** Lippáról írják, hogy Bróza György megyes-pusztai legény, a kinek lakodalmas tegnapra volt kitűzve, csufosan megjárta egy nyulacska miatt. A lakodalmos ugyanis szépen el volt már rendezve, csak a nyulpecsenye hiányzott hozzá. Kiment tehát a

vőlegény a határba, puskával a vállán s éppen ráakart durrantani egy nyulra, a mikor a tapsifüles bukfeneczet vetett és holtan elterült. Bróza diadalmasan szaladt oda, de egy másik bokorból előpattant az igazi vadász, a ki a zsákmányt leterítette s ebből a bonyodalomból súlyos testi sértéssel komplikált differenciák keletkeztek, melyek eredményeképpen Bróza hazavitte a nyulat a lakodalmas házhoz. Másnap megtörtént az esküvő, de a mikor a násznép a templomból hazafelé hajtatott, két csendőrt utját állta a menetnek s a vőlegényt szép felesége oldaláról egyenesen a börtönbe szállították.

* **A czirkusz első előadása.** Wolpi czirkusza tegnap nagyközönség jelenlétében tartotta meg első előadását a nagypiaczi fabódében. Az összes helyek el voltak foglalva. A mutatványok érdekesek, mulattatók. Egész sereg kutyával és majmokkal csinos produkciókat adnak elő. Igen tetszett Bono Melania szép tornajátéka a nyújtók és a jongleur bámulatos egyensúly mutatványai. Az egész műsor igen változatos.

* **Tömeges ruha lopások.** A hideg idő beálltával nagy becsük van a meleg felöltőknek; különösen a városban csavargó kétes individuumok »ragaszkodnak« dicsérettel az őrizetlenül hagyott bundákhoz és téli kabátokhoz. Napirinden van a ruha lopás. Tegnap előtt este Karasy János társzekerestől ellopták a bundáját a vasuti indóháznál — S t r a s s e r és társa halconzervgyáros cégnél az irodát törtek fel valami jómadarak, de nagyon felsültek, mert egy krajcár pénz sem volt a feltört helyiségben. Elvitték magokkal egy hosszú szürke kabátot és egy türolkőzöt. Ugy látszik a kedélyes természetű betörők éhesek voltak, mert megették egy félhordó orosz halat. Egy szekerczét hagytak hátra bünyjelnek. — A Biharmegye kórházával szemben levő Farkas-féle vendéglő tulajdonosát: Zboril Ferenczet egy év alatt már vagy négyszer meglopták. Tegnap Mezey Kálmán henczidai tisztartó szállott be hozzá s nem sokára a városba jött dolgát elvégezni utazó bundáját ott hagyta. Nem sokára egy falusi paraszt ment be a vendéglőbe s előadta, hogy Mezey tisztartó küldte őket a bundáért, Odaadták. Mikor Mezey hazament, sült ki a család, a melyet csak Mezeyvel ösmerős ember követhetett el. — S z a b ó Károly mozdonyvezető lakásába a folyosón keresztül behatolt valami kéregető s mivel senkit nem talált a lakásában, összeszedett körülbelül 100 frt értékű ruhaneműt. A rendőrség kutatja a gazembereket.

Kézrekerült gyilkos.

— Megölte a gazdasszonyát. —

(Saját tudósítónktól.)

Részletesen megemlékeztünk tegnap már arról a kegyetlen gyilkosságról, a melynek öz. S z a b ó Sándorné hegyköz-száldobágyi asszony áldozatul esett.

A vizsgálat kiderítette, hogy november hó 6-án este Szabóné hazaérkezett Nagyváradról lakására, sőt még egyetmást el is rendezett másnapra, hogy be hozza Nagyváradra.

A gyilkos kora hajnalban ölte meg a szegény asszonyt s *aztán a ház közelében gödröt ásott s abba tette a meggyilkolt asszony hül-láját.*

A bihari csendőrség egy hétig kutatott a községben, míg ráakadt a frissen ásott földre, a mi azonnal felkeltette a gyanúját. Azonnal elkezdtek ásni s csakhamar ráakadtak a véres holttestre, a mely már foszlásnak indult.

A törvényszéki bonczolás.

Téves volt az a korábban elterjedt hír, hogy az öreg asszonyt megfojtották, mert a bal halántékán volt iszonyu seb, a mit éles eszközzel ütettek.

Mikor a kir. törvényszék intézkedéséből a vizsgálóbíró részéről Ember Géza vizsgálóbíró és dr. Papp Aurél az orvosokkal kiszál-

tak Száldobágyra, a község felizgatott lakossága a bonczolás színhelye felé tödult, hogy lássa a történendőket.

Az orvos-törvényszéki bonczolás megállapította, hogy a szegény asszonyt fejbe vágták s a halántékra tett borzasztó ütés okozta a halált. A holttest mintegy 10—12 napig lehetett a földbe.

A bonczolás után a rokonok intézkedtek, hogy a meggyilkolt nőt eltemessék.

Elfogták a gyilkost.

A csendőrségnek sikerült a gyilkosság fedezése után alig 24 órára a gyilkost is ki-puhatolni.

Az első percztől kezdve a meggyilkolt Szabó Sándornénál már évek óta szolgáló Nagy József mindenest gyanúsította a csendőrség a gyilkosság elkövetésével, de tagadása folytán adatokat kellett gyűjteni, hogy elébe tarthassák bűnösségét. *A házánál megtalálták azt a ruhát, a mely csupa vér lett a gyilkosság alkalmával, továbbá megtalálták színtén a meggyilkolt házánál azt a kapát, a melylyel az öreg asszonyt megölték. A kapa még most is véres.* Ez a két bűnjel világosan a mellett bizonyított, hogy a gyilkosságot öz. Szabó Sándornén saját cselédje; Nagy József követte el.

Midőn már látta a gonosz ember, hogy nem menekülhet a bajból, beismerte a csendőrség előtt, hogy ő gyilkolta meg gazdasszonyát.

A gyilkos már nem fiatal ember, körülbelül 60 éves s ezelőtt csendes jámbor embernek ismerték.

A további vizsgálatnál megtaláltak az ellopott tárgyakat, élelmiszereket is, a gyilkos fiánál, egy pajtában a hegyen, a hova a vén gonosztevő azokat elrejtette. Ebből az látszik, hogy a haszonlesés vitte Nagy Józsefet az iszonyu bűnre.

A gyilkos már a nagyváradi kir. ügyészség fogházában van. Tegnap a bűnjelekkel együtt be-szállította a csendőrség Nagyváradra, hogy el-vegye méltó büntetését rémes tettéért.

I R O D A L O M.

Munkálatai.

A budapesti papnövéndékek »Magyar egyház-irodalmi iskolája«, mely több mint egy fél-század óta annyi jeles munkást nevelt a magyar irodalomnak s oly sok derék munkával gyarapította szegényes irodalmunkat, ismét megjelent egy tartalmaskötettel a könyvpiacon. Szívesen ajánljuk olvasóink figyelmébe a lelkes levitáknak sikerült munkálatait, melyekről az említett irodalmi iskola tagjai a következő jelentést adták ki:

„Munkálataink ötvenkilenczedik évfolyamával bátorkodunk a könyvpiaconra lépni, remélve, hogy az a kedvező fogadtatás, melyben olvasóközönségünk évről-évre részesített, az idén se fog elmaradni s hogy ez a jóakaratu közönség nem fogja engedni, hogy egyházi irodalmunk gyarapítására irányuló buzgalmunk kellő pártolás híján ellankadjon.

Idei kiadványunk ismét két részre oszlik. Az első rész fordítás, a második eredeti dolgozatokat tartalmaz. *Pesnelle E.*, irgalmas-rendű atya „*Le drame de la vie*” című jeles munkáját fordította le az idén iskolánk. E mű nem egyéb, mint regénybe öltöztetett theologia, s így a komolyt az élvezetessel köti össze. A regény meséje Diocletian és N. Constantin császárok idejébe visz vissza s a keresztyén és pogány világnézet képviselőit szerepeltetve, élénk tárja szerző egyrészt ama kor eseményeit, s a regény cselekményei közé szőtt egyes párbeszédekben fejtegeti a theologia legszebb, de egyuttal legmélyebb és legfontosabb kérdéseit.

S mialatt bepillantást nyerünk a vallásüldözö Diocletian egyházellenes cselszövényeibe s N. Constantinnak és anyjának, Ilona császárnénak, a kereszténység fölmagasztalását célzó törekvéseibe, a keresztény hittan oly virányai tárulnak föl előttünk, melynek szépségeit csak most kezdjük élvezni. A mennyei boldogság, a fájdalom, a természetfölötti, a malaszt, a keresztény nevelés, a keresztény szeretet kérdéseit lebilincselő módon tudja tárgyalni Pesnelle atya, s eközben sohasem ejti el az elbeszélés fonalát.

Kiadványunk eredeti dolgozatai között első helyen egy, az emberi akarat szabadságát tárgyaló bölcséleti értekezést adunk, mely a determinizmusnak és indeterminizmusnak korunkban oly annyira feszegetett kérdését tárgyalja. Néhány eredeti költemény után az iskola 1895-iki gyászünnepélyén felolvasott gyászbeszédét, végül pedig az 1895-iki évzáró ünnepély »A haladás célja« című diszbeszédét közöljük.

Ime, ezekben tesszük le munkálkodásunk zsongóját a magyar irodalom oltárára. Fogadja szívesen olvasóközönségünk a kezdők törekvését s ha az eredményt nem is, de az iparkodást részesítve szíves pártfogásában.

Az egész kötet ára: 2 frt 20 kr. Budapest, 1896. november 18.

A Magyar Egyházirodalmi Iskola ez évi tagjai.

— **Előfizetési felhívás.** Azon kedvező fogadtatás, melyben két éve megjelent dalaimat fővárosi és vidéki sajtó részesíté, ad bátorságot, hogy az »*Alföldi Nóták*« II-ik füzetét *Balog István és Gajdács Pál* szövegeire írva közre bocsássam.

Az énekhang és zongorára írott 5 dalt tartalmazó csinos kiállítású füzet f. évi december havában, *karácsony táján* jelenik meg.

Ára 2 korona; a megrendelést hozzám kérem intézni, lehetőleg *november hó végéig*; hogy nyomtatandó példányok száma felől tájékozva lehessenek.

Gyűjtőknek 8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálok.

A dalkedvelő közönség szíves pártfogását kérve, mély tisztelettel maradok.

Gyomán. (Békés m.) 1896. október 30.

Illésfy Gyula.

EGYESÜLETEK.

A nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztártól.
AD 3926—1896. szám

Felhívás.

Az 1891 XIV. tcz. 8 §-ának d. pontja értelmében csak azon törvényes családtagokat gyógykezelési pénztárunk díjmentesen, akiket a családfenntartó tagszáma hivatkozással, névszerint hozzánk bejelent és elfogadható, bélyegmentesen kiállított okmányokkal azok törvényességét igazolja.

A bejelentések pénztárunk irodájában (Kert-utca Dr. Kutiák ház emeletén) a hivatalos órákban délelőtt 5—12-ig délután 2—6-ig elfogadhatók.

Nagyváradon, 1896 november hó 17-én.

Sarkady Ignác
titkár.

Láng József
elnök.

MULATSÁG.

A »Bihar megyei és nagyvárad nőegylet« Erzsébet estélye.

Az árvaház megnyitási ünnepélyének méltó befejezése volt, este 8 órakor a »Fekete-Sas« nagytermében lefolyt Erzsébet estély.

Társas életünk legelőkelőbb tagjai vettek részt ez estélyen s valóságos tünderkerté varázsolták a rozoga termet. Még ilyen sikerült nem volt egyetlen egy Erzsébet estély sem.

Vacsora közben a 37-ik gyalogezred Zene-kara játszott. Ekkor tarták meg az egyes disztárgyakra it az »árverést«, mely nagy érdeklődés mellett foly le és sokáig szórakozást nyújtott a közönségnek.

Ezután kezdetét vette a táncz és pezsgő jókedv mellett lejtették az andalító tánczokat. Felesleges dicsérni ez estét, élő tanúként

hivatkozunk az alábbi névsorra s annak olvasása után mindenki meggyőződhetik, hogy a »Fekete Sas« nagy terme volt tegnap a legszebb virágos kert. Ilyenek képzeltük mi mindig a nőegylet estélyét, melyért az érdem özv. br. Gerliczy Felixné illeti.

Leányok: Escherol Laura, Loyka Sárika, Sebestyén Amália, Fesztl Karola, Marieneszku Dela, Farkas Etelka, Imre Jolán, Pokorny Melania, Cseresnyés Lujza, Czifra nővérek, Mayer nővérek, Vinkler Mártha.

Urak: Gerliczy Felixné, Láng Józsefné, Cseresnyés Albertné, Czifra Gerőné, özv. Mayer Agostonné, Remiez Alfrédné, Janky Antalné, Huzella Gyuláné, Kuncz Gusztávné, Beczkay Lajosné, Szakál Józsefné, Vinkler Lajosné, br. Sziptitsó Józsefné, Virányi Győzőné, Sebestyén Lajosné, Marieneszku Athánázné, Fesztl kapitányné, Artária Ferenczné, dr. Molnár Imréné.

Nótahítlások: Descherolles Kruspér Károly, Remiez huszár ezredes, Virányi Győző honvéd ezredes, Marieneszku és Járosy táblabírák, dr. Molnár Imre jogtanár, Mezey Mihály, Descherolles Kruspér Sándor, br. Veuhart.

A Kereskedelmi Csarnok estélyei. A »Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok« azon tagjait, kik a társulat által rendezendő házi estélyeken való részvételt aláírásuk által bejelentették, — van szerencsém értesíteni, hogy a rendezőbizottságnak választmányilag jóváhagyott határozata értelmében minden résztvevő társulati tag jogosítva van az egyes estélyeket megelőzőleg egy férfi táncos vendéget egy-egy estélyre való meghívásra ajánlatba hozni. Ilyen vendég lehet a cs. és kir. közös hadseregbeli, vagy m. kir. honvéd tiszt, továbbá jogász, vagy oly kereskedői alkalmazott, ki alapszabályaink értelmében a társulat tagjai közé még felvehető nem volna. A vendég bejelentését kérem a titkári hivatalban eszközölni, hol a vendég nevére szóló belépőjegy is kiszolgáltattatik. Az első háziestély holnap, szombaton lesz. Nagyvárad, 1896. november 19-én. H o v á n y i Géza, rend. biz. elnök.

Igazságszolgáltatás.

Magyar Néplap és Krestán.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, nov. 19.

Ez a két kis ujság, melyek elseje magyar, a másik tót nyelven jelenik meg, adott ma ismét dolgot a budapesti sajtóbiróságnak. Ellenük a kir. főügyészség indította meg az eljárást, egy cikk miatt, mely mind a két lapban abból az alkalomból jelent meg, hogy a pestvidéki törvényszék Knézits József volt ráczkevei róm. kath. káplánt vallás elleni vétség és igaztásért félévi fogházra ítélte Knézits épp most üli le büntetését az új fogházban, hol egy egész évet kell majd töltenie, mert a tábla és a kuria utóbb ennyit mértek rá.

A Magyar Néplap az első bíróságnál történt elítélésről ezt írta Knézitsről:

»Elítélték tehát, mert többet adott Krisztus, mint a liberálisok akaratára; a kötelességet teljesíté s ezért a liberálisok fogságba vetette, — ő ezáltal Isten és a tisztességek szemében csak nagyobb lett.«

A kir. főügyészség e sorokban a btkv. 174. §-a szerint való igaztást, vagyis büntetést nek a feldicsérlését látta s ezért a bejelentett szerző, G. Biró Zoltán vád alá fogta. Miután ugyan-e cikk, bár némi rövidítéssel a tótnyelvű Krestánban is megjelent, Biró kijelentette, hogy azért nem vállalt felelősséget, mert tudta nélkül történt. Így aztán vele együtt Janda József segédlelkész, a Krestán akkori ideiglenes szerkesztője is a vádlottak padjára került s ma Biróval együtt állt az esküdtek előtt.

A tárgyaláson Zsitvay Leo elnökölt, szavazó bírák voltak Cseke és Czékélus bírák, jegyző Kállay Miklós dr. A főügyészség képviselőjében Genthon Ferencz dr. ügyész, a vádlottakkal Visontai Soma dr. és Füzeses Géza dr. védők jelentek meg, az előbbi Biró Zoltán, az utóbbi Janda József képviselőjében. Mikor a bíróság tagjai és az

esküdtek beléptek a terembe, Zsitvay elnök egy érdekes bejelentést tett. Előadta, hogy több esküdt elpanaszolta előtte, hogy »Zarándy Gáspár« aláírással levelet kaptak, amelyben megkérik őket, hogy jelenjenek meg a tárgyaláson — Janda segédlelkész érdeklében.

Ezuttal — uggymond az elnök — csak megbotránkozásomat nyilvánítom az eljárás felett, abban a reményben, hogy az esküdt urakat különben sem fogja az a levél befolyásolni.

Visontai dr. és Füzeses dr. védők kijelentik, hogy ők a levélről tudomással nem bírtak s aztán sorsolás útján megalakították az esküdtszék, melynek tagjai lettek: Külley Elemér, Kiss Béla, Porzsolt Gyula, Topits Alajos, Paskovits Mihály dr., Ditzl Károly, Heinrich Alajos, Birnbaum Imre, Mössmer Ernő, Csöke Ferencz, Székely Elek. Moravcsik Ernő dr. rendes- és Hegedüs Gyula dr. póttag.

Amint a két vádlott ellen beadott két vádlevelet felolvasták, az elnök bemutatja az inkriminált lappeldányokat, melyek a cikk mellett Knézitsnek az arczképét is hozzák. Erre kihallgatják a vádlottat.

Biró Zoltán 22 éves, róm. kath. vallásu, nőtlen, hirlapíró, sajtóvétségért már több ízben büntetve volt.

Janda József 24 éves, róm. kath. segéd-lelkész, Budapest-Józsefvárosban, eddig büntetlen.

A tót közlemény fordítása tekintetében Füzeses dr. kijelenti, hogy annak »tisztességek« kifejezése helyett az eredetiben »nemese« van.

Biró Zoltán vádlott beismeri, hogy a Magyar Néplap inkriminált közleményét ő írta, míg Janda arra hivatkozik, hogy a két lap között fennálló viszonyról fogva ő kénytelen volt kiadni azt a Krestánban, mi a Néplapban megjelent.

Elnök: Nem volt önnek is nézete, mi a cikkben volt.

— Én kérem, ha tudtam a Knézits arczképét. Ki kellett adnom a magyarázó szöveget is. De a Magyar Néplap nélkül az eszembe se jutott volna.

— Ismételve ezt az esküdt urak felé fordulva.

A vádlott megteszi.

E kihallgatás után Genthon ügyész bemutatja és felolvasni kéri azokat az ítéletet, melyekkel a cikk megjelenése idején még csak elsőbírósággal elítélt Knézits a tábla és kuria is elítélték. Visontai dr. és Füzeses dr. hangsúlyozzák, hogy Knézits mindenesetre akkor még nem volt jogerősen elítélve.

A törvényszék tanácskozás után akként határoz, hogy az ítéletek felolvasását nem rendeli el, mert a most alkalmazni kért 174. §. már a büntetett magasztalóját is sújtani parancsolja s így nem csupán azt, ki az elítélt büntetést feldicséri.

Visontai dr.: Kérem e kijelentést jegyzőkönyvbe venni, mert a törvényben ez is benne van: »elkövetőjét« dicséri, — elkövető pedig csak az lehet, akit ítéletileg annak nyilvánítottak.

Elnök: Ne tessék itt megjegyzéseket tenni a bíróság végzésére.

— Akkor ne bocsátkozzunk jogi diskusziókba...

— Nem jön a védő ur megjegyzése jegyzőkönyvbe, mert az már csak a jogorvoslati tételre tartozhatik. A bizonyító eljárást befejezettnek nyilvánítom és kérem Genthon kir. ügyész urat, hogy terjessze elő a vádbeszédét.

Ezután az esküdtszék határozat hozatal végett vissza vonult, melyben a panaszlottat nem vétkesnek mondta ki. A törvényszék rövid tanácskozás után vádlottat felmentette.

A Pulszky-ügy. Pulszky Károly büntügyben valahára befejezték a vizsgálatot. Az ügyet mindazonáltal nem a vádtanács elé terjesztették, hanem ismét kiadták az íratokat az orvosszakértőknek, hogy a vizsgálat eredménye alapján mondjanak új véleményt, vajjon Pulszky Károlyt beszámítható embernek tartják-e vagy sem. Az orvosszakértők véleményét az igazságügyi orvosi tanács elé terjesztik s csak ezután fog a törvényszék a vád dolgában határozni.

A vallásalapító mészárosok. Megírtuk a minap, hogy Budapesten egy új zsidó hitközség van alakulóban, mely Szabad Izraelnek nevezi magát. Ezt az új szektát az Egyenlőség című újság irgalmatlanul leleplezte. Kimutatta egy cikkében, hogy a vallásalapítónak több mint fele része mészáros, a kik ezen az uton szeretnének megszabadulni a kóser hus kiméréséért és ennek ellenőrzéséért járó kultuszadótól. Nem feledkezett meg a cikk Kondor rabbióiról sem, a kit mindennek elnevezett, csak tisztelendő urnak nem. Kondor ezért az esküdtiséktől fog elégtételt kérni. Ügyvédje. Füredi Mór dr. ma nyújtotta be a rabbi nevében a sajtópanaszt.

T Á V I R A T O K.

A királyné nevenapja.

Budapest, nov. 19. (Saját tud. táv.) Erzsébet királyasszony nevenapját fényesen ünnepelte meg a székes főváros lakossága. A Mátyás templomban tartott meg a hivatalos főistentisztelet, mely d. e. tíz órakor kezdődött s melyen a főméltóságok és hatóságok képviselői nagy számban vettek részt.

A királyné nevenapja Bécsben!

Bécs, november 19. (Saját tud. távirata.) A királyné ő Felsége legmagasabb névünnepe alkalmából a császári kápolnában csendes mise volt. Délelőtt az udvari plébánia templomban ünnepélyes hálaadó istentisztelet volt. A többi bécsi templomokban is Te Deumokat tartottak.

Püspökök kinevezése.

Budapest, nov. 19. (Saját tud. táv.) A megüresedett pécsi, rozsnyói és lugosi püspöki székeket az e hó 30-iki pápai konzisztóriumban kinevezik. Ugy látszik, hogy megnyerik a pápai approbációt azok, akiket a kormány ajánlott. Pécsi püspök dr. Fraknói Vilmos cz. püspök, nagyváradi kanonok lesz. A rozsnyói püspökségre Ivánkovics János cz. püspököt akarja a kormány, de ennek a megerősítésére eddig a római curia nem volt rá birható. A lugosi püspököt is ezen konzisztóriumon kinevezik. — Majláth Gusztáv grófot az erdélyi püspök koadjutorává előléptetik cum jure successionis.

A mohácsi pótválasztás.

Mohács, nov. 19. (Saját tud. távirata.) Stajevits kormánypárti és Jagics nemzeti párti között tegnap kezdődött meg a választás. Déli egy órkor a szavazatok a következőképpen oszlottak meg:

Stajevitsra esett 600
Jagicsra 330

Több nemzeti párti falu nem szavazott le. A választás folyik.

Orkán a Dunán.

Zimony, nov. 19. (Saját tudósítók táv.) A Dunán dühöngött borzasztó orkán a Wolfinger és Reich budapesti cég egyik gabona-úszályhajóját teljesen szétrombolta 3600 métermázsa buza a habokba vészett.

Török ország bajai.

London, nov. 19. (Saj. td. tá.) Törökország pénzügyi támogatása céljából a hatalmak közt folyó és a legkülönb kombinációkra alkalmat adó tárgyalásokról a Reuter-ügynökség jelenti, hogy a hatalmak elismerik ugyan annak szükségét, hogy Törökország pénzügyi támogatása tekintetében intézkedjenek, minthogy

különb lehetetlen volna a szükséges reformokat keresztülvinni. Azonban ez ügyben konkrét javaslat még nem tétetett. Bármily reformtervet is hozzanak javaslatba a hatalmak, az angol nép nehezen lesz megnyerhető annak, hogy Törökország pénzügyi támogatását helyeslje.

Hartenau grófné Sófiában.

Sófia, november 19. (Saját tud. távirata.) Hartenau grófné, néhai Battenberg Sándor volt bolgár fejedelem özvegye Sófiába érkezett. A vasúti indóháznál a fejedelem nevében az államtanács tagjai üdvözölték. Délután a grófné Mária Lujza fejedelemnőnél volt ebéden.

KÖZGAZDASÁG.

Uj hidak a Dunán s Tiszán. Az alföldi állami tranzverzális műút és a legújabb tervezett baja-orosházi tranzverzális vasút kiépítésével kapcsolatban egy-egy új hidat fognak emelni a Dunán és a Tiszán. Az új dunai hid a már annyiszor sürgetett nagyfontosságú Baja-bátaszéki hid lesz. A Duna áthidalása Baja és Bátaszék között már annyira megérett dolog, hogy a kereskedelmiügyi miniszteriumban már dolgoznak is a részletes terveken 3 most összeülő parlament tavasszal foglalkozhat az erre vonatkozó javaslattal. Az új összeköttetés az egész Dunántul kereskedelmére és forgalmára nagy hatással lesz, miután áthidalás Erdély s az egész Alföld termékeinek főmei forgalmát Budapest mellőzésével az új irányra fogja terelni. Az új danai hid öt vasútvonalnak szerez egymással való összeköttetést s a közúti valamint a vasúti forgalomra egyaránt berendezik. Megnyitásával kapcsolatban elsőrendű tarifakérdések lesznek megoldandók. Budapest forgalmának megvédése érdekében s a miniszterium megbízásából az államvasutak igazgatósága máris folytatja az erre vonatkozó határozatokat. Az új hid költsége közelmásfél millió forint lesz, mivel feljárói rendkívül széles ártéren vezetendők keresztül. Az új tiszai hid Csongrád és Szentés között fog épülni s ugyancsak öt vasútvonalat kapcsol majd egybe. Az ártér nagy terjedelme itt is rendkívül megráigítja az építkezést s e hid kivitele egy millió forintot vesz majd igénybe.

A Magyar beruházási kölcsön. A vasúti beruházási kölcsön ügye nálunk már legközelebb napirendre kerül. Rothscild báró ugy Budapestben, mint Bécsben ismételt tárgyalta a magyar pénzügyminiszterrel e dologra vonatkozólag s tudomásul vette a magyar kormánynak azt az óhaját, hogy a kölcsön ügyét még ebben az évben végleg rendbehozzák. Lukács László pénzügyminiszter az emisszió keresztülvitelét máris odaigérte a Rothscild-csoportnak s december hónapban már a pénz is át akarja venni, hogy az államvasutaknak némely sürgős adósságait kiegyenlíthesse. Az illetékes tényezők december elején beható tárgyalásokat fognak tartani, mert a Rothschild csoport már is kifejezte azt a meggyőződését, hogy a három és félszázalékos új típusú kötvényeket mindaddig nem lehet sikerrel piacra vinni, a míg Berlinben 4 és fél—5 százalékos kamattal van napirenden.

Nagyváradi hetivásár.

— November 17. —

Vásári árjegyzék a nagyváradi piacon 1896. nov. 17-ik napján tartott vásárból eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Ó buza 7.10 Uj buza 7.— Kétszeres buza, 6.10.—5.90. Rozs 6.00—5.90 Árpa 5.20—4.00 Zab 5.20.—5.00 Tengeri 3.30 uj 3.10 Borsó 16.—Lencse 18.— Bab 6.80. Köleskása 12.00 Burgonya 2.30. 100 kiló Lángliszt 14.00. Zsemlyelisz 13.20. Fehérkenyér liszt 12.20 Barnakenyér liszt 11.30 széna fuvarral 2.30. Szalma fuvarral 1.40 Szalonna 60.00 6 kiló zsúpp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa. bikk 3.00, tölgy 2.80, cser 3.25. 100 kiló marhahus —.52. Öntött gyertya —.54. Lámpaolaj —.50. Egy liter bor ó 50, uj 40. Pálinka 36 szilvapálinka 85, szesz 85. Egy métermázsa kóssó 10.70, nyers fagygyu 25.00, olvasztott fa-

gyu 34.—, szappan 24.—, birka gyapju — magyar gyapju 00.—. Egy hektoliter ó-bor 35.— uj bor 19.—, mész 0.90, kemény faszén 1.50, puha faszén —, kendermag 8.50 köles 5.30 repce 10.80, dió 21.—, mogoró 18.— aszu szilva 20.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 66, sertéshus 56, juh-hus 34, veres hagyma 9, fog-hagyma 25, bors 1.10, paprika 1.50 barnakenyér 10. Egy liter kóolaj 20, 1 mm. Bükköny 0.00 mm. Luczernamag —. frtig, 1 mm. Lóhere — 1 mm Burgondi —.

Marha ártáblázat 1896. november 17-ről egy pár első rendű jármás ökör 260—300 egy pár másodrendű jármás ökör 215. 250, egy pár harmadrendű jármás ökör 115, 190. 1 pár fejős tehén 80—170. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 58—75 1 drb vágó tehén 150 kgr. 44—64. 1 drb. veres borju 10—14 1 drb. fél éves borju 16—24. 1 drb egy éves borju 26—38. két éves borju 32. 54. 1 drb. hizott sertés 55, 75. 1 pár fél éves 24. 30 —, 1 pár egy éves sertés 46. 58, 1 pár két éves sertés 65. 70, egy drb. jó igás ló 50. 75 1 pár ökörbőr 14—20. egy pár tehénbőr 10—14, borjubőr 4—5, — 1 pár lóbőr 8.—10. 1 11—1. —bőr 0.00—0.00

Forgalmi kimutatás 1896. évi nov. hó 17-ről: Tiszta buza körülbelül 1000 hltr, kétszeres buza 400 hltr, rozs 1200 hltr, árpa 500 hltr. zab 600 hltr, tengeri 1400 hltr, burgonya 1200 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 80 drb, félhizott 130, sovány 26, süldő 45, malacz 17, hizott marha 34, jármás ökör 486, fejős tehén 375, borju 239, bivaly 11, juh és bárány 370 ló 353.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. nov. 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.25
Magyar koronajárdék —	99.15
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	123 —
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.75
Magyar keleti vasúti államkötvény 1878-ból	120.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérsi jog megváltási kötvény —	100 —
Hörvát-szlavon földterhermentesítési kötvény —	97.50
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcsön —	152.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcson —	136.50
Oszták járdék papirban —	100 —
Oszták járdék ezüstben —	101.—
Oszták járdék aranyban —	122.25
Oszták korona járdék —	101.—
1860. oszták államsorsjegyek —	144.25
Oszták magyar bankrészevény —	335.—
Oszták hitelbank részevény —	403.—
Oszták hitelintézeti részevény —	366.10
Oszták-magyar államvasúti részevény —	353.75
20 frankos arany (Napoleonkor) —	9.52
Német birodalmi márka —	58.77 1/2
London vista —	119.90
Páris vista —	47.50
20 márkás arany —	11.75

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Tisztelettel hozom a n. é. közönség beesés tudomására, hogy miután a jelenlegi üzlettem mellett levő „Próléta” című üzlethelyiséget a jövő év február 1-től fogva szintén kibéreltem és ezen két üzlethelyiséget egy nagy helyiséggé akarom átalakíttatni, hogy ott egy minden igényeket kielégítő üzletet az eddig folytatott szakmában, de kibővíve és a fővárosi előkelő üzletek mintájára berendezhessek, — ezen oknál fogva, amennyiben a helyiségek teljes átalakításával járó munkák árucikkeimre igen káros hatással lennének kénytelen vagyok a jövő év február 1-ig, illetve az új üzlet átalakításáig

összes árúmat 271 1—12

a beszerzési árban,

sőt részben még a beszerzési áron alól is elárusítani;

megjegyezvén hogy különösen kedvező alkalmat nyújtok ezáltal a közeledő karácsonyi alkalomra ajándéktárgyak és gyermekjátékok beszerzéséhez, miután a n. é. közönség ezuttal izléses finom árut feltűnő olcsó árban vásárolhat, a miről már a legcsekélyebb bevásárlás által is meggyőződés szerezhető.

Kiváló tisztelettel

KALENDA JÁNOS,

norinbergi és disznitáru kereskedő

NAGYVÁRADON, Szt.-László-téren.

Üzletfelosztás miatt

a Szt.-László-téren, „**FEKETE SAS**” szálloda épületében

a „**PRÓFÉTA**”
divatüzlet helyiségében

 hatóságilag engedélyezett

ősz és téli divatkelmék, barchettek, selymek,

Cretton,

battiszt, vásznak, asztalneműek,

téli

kendők.

Szőnyegek,

függönyök, ágygarnitúrák és egyéb

különféle női- és férfi-divatcikkek

— rendkívül —

**leszállított árak mellett
végkiárusítás alá kerülnek.**

 E kedvező és ritka alkalom kihasználására a t. vevőközönség becses
figyelme felhivatik.